

**UCHWAŁA NR XIX/172/2020
RADY MIEJSKIEJ W KISIELICACH**

z dnia 29 października 2020 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r.
o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713) oraz
art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy
w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218) Rada Miejska w Kisielicach uchwala, co
następuje:

§ 1. Przyjąć Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025, w brzmieniu
stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kisielic.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 roku.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Kisielicach

Jarosław Zaborowski

Załącznik do uchwały Nr XIX/172/2020
Rady Miejskiej w Kisielicach
z dnia 29 października 2020 r.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025

KISIELICE 2020

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Kontekst prawno-programowy przeciwdziałania przemocy w rodzinie	6
2. Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Kisielice	9
3. Zasoby instytucjonalne i organizacyjne systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Kisielice	12
5. Cele, kierunki i oczekiwane rezultaty działań.....	14
6. Monitoring i ewaluacja Programu.....	18
7. Źródła finansowania	19

Wprowadzenie

We współczesnym świecie przemoc jest powszechnie obecna. W sposób bezpośredni lub pośredni dotyka wielu osób, epatują nią media, zawierają ją gry komputerowe. Dla niektórych ludzi stanowi metodę rozwiązywania konfliktów, dla innych sposób na pokazanie swojej przewagi, uzyskanie dominacji czy osiągnięcie celów. Przemoc definiowana jest jako „intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody”¹. Szczególny jej przypadek stanowi przemoc w rodzinie – przede wszystkim z tego względu, że zachodzi pomiędzy bliskimi sobie osobami, stając się niejednokrotnie elementem ich codziennego życia.

Według definicji ustawowej zawartej w art. 2 pkt 2 *Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (tj. Dz.U. 2020 poz. 218), przemoc w rodzinie oznacza jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny (osób najbliższych lub innych wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

O przemocy w rodzinie można mówić wtedy, gdy wykazuje się następującymi cechami:

- ma charakter intencjonalny co oznacza, że działania sprawcy są świadome i celowe, służą uzyskaniu kontroli i bezwzględnego posłuszeństwa;
- jest rodzajem relacji, charakteryzującej się przewagą sprawcy nad ofiarą, przy czym ta przewaga może mieć charakter psychiczny, fizyczny, ekonomiczny, społeczny czy kulturowy oraz sprzyja poczuciu bezkarności sprawcy i zarazem bezradności ofiary;
- jest relacją, w której sprawca podejmując działania lub zaniechując ich narusza prawa i dobra osobiste ofiary, takie jak prawo do szacunku, ochrony zdrowia czy kontaktów z rodziną;
- powoduje szkody fizyczne i psychiczne oraz wywołuje cierpienie u osoby doznającej przemocy.

Na przemoc w rodzinie można spojrzeć z różnych perspektyw. Z punktu widzenia prawa stanowi ona przestępstwo. W świetle artykułu 207 *Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny* (Dz. U 2020 poz. 1444) znęcanie się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Jeżeli ofiarą znęcania się jest osoba nieporadna ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny to wymiar kary wynosi od 6 miesięcy do 8 lat, a w przypadku szczególnego okrucieństwa za ten czyn przewiduje się karę pozbawienia wolności od roku do 10 lat. W świetle kodeksu karnego, jeżeli następstwem znęcania się jest targnięcie się na życie przez ofiarę to wymiar kary pozbawienia wolności zwiększa się do przedziału od 2 do 12 lat.

Perspektywa moralna ukazuje przemoc jako krzywdzenie słabszego i z tego punktu widzenia jest złem moralnym. Główne sankcje będą w tym przypadku polegać na potępieniu ze strony członków społeczeństwa, a także na sankcjach własnego sumienia sprawcy. Psychologiczny

¹ <http://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/6-co-to-jest-przemoc>.

aspekt obejmuje natomiast bezradność i cierpienie ofiary, a także odstania mechanizmy wewnętrzne sterujące przemocą i procesy interakcji, zachodzące między sprawcą i ofiarą. Perspektywa społeczna wskazuje na obyczaje i postawy, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać oraz na zaangażowanie sił społecznych oraz wpływ na sprawy publiczne².

Przemoc w rodzinie może przyjmować różnorodne formy. Są to w szczególności:

- 1) przemoc fizyczna – zwrócona przeciwko fizyczności człowieka, niosąca ryzyko uszkodzenia ciała poprzez takie zachowania jak np.: popychanie, potrząsanie, policzkowanie, kopanie, duszenie, bicie, rzucanie w kogoś przedmiotami, przypalanie, topienie;
- 2) przemoc psychiczna – zmierzająca do poniżenia ofiary, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości; obejmuje wszystkie działania (z wyjątkiem użycia siły fizycznej), służące obniżeniu poczucia własnej wartości, wywołaniu stanów lękowych i zaburzeń osobowości oraz zahamowania procesu osobistego rozwoju, takie jak np. szantaż emocjonalny, manipulacja, śledzenie, nękanie telefonami, wysyłanie anonimów, nagabywanie;
- 3) przemoc seksualna – polega na zmuszaniu ofiary do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej, a także na zachowaniach sprowadzających ją do roli obiektu seksualnego, poprzez np. niechciane dotykanie, szczypnięcia, klepanie, żarty i gesty upokarzające seksualną naturę drugiej osoby;
- 4) przemoc ekonomiczna – obejmuje działania służące ograniczeniu swobodnego dysponowania pieniędzmi i własnymi dobrami bądź dostępu do dóbr wspólnych; może polegać np. na odbieraniu pieniędzy, kontrolowaniu wydatków, zmuszaniu do proszenia o pieniądze czy uniemożliwianiu podjęcia pracy.

Wśród innych form przemocy można wskazać także zaniedbanie, polegające na nie zaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych osoby; przemoc symboliczną, czyli narzucanie sposobu rozumienia rzeczywistości oraz cyberprzemoc, czyli przemoc z użyciem nowoczesnych technologii, najczęściej telefonów komórkowych i internetu.

Stosowanie przemocy przez jednego z członków rodziny destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego. Jej skutkiem mogą być nie tylko bezpośrednie szkody w sferze zdrowia fizycznego i psychicznego, ale także długotrwałe negatywne konsekwencje dla rozwoju dzieci. Specyfika tego zjawiska powoduje, iż jest ono trudne do rozpoznania. Niejednokrotnie ofiary trzymają je w tajemnicy, m.in. ze względu na związek emocjonalny ze sprawcą, obawę przed ostracyzmem społecznym, brak wiary w możliwość zmiany sytuacji czy traktowanie problemu jako prywatnej sprawy rodziny. Z powyższych względów trudno określić, jak duża jest skala przemocy w rodzinie w Polsce.

Niemniej z sondażu przeprowadzonego na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wynika, że co siódmy Polak (14%) był w 2014 roku świadkiem przemocy w rodzinie, jednak tylko dwie na pięć osób zgłosiło ten fakt odpowiednim instytucjom³. Badanie zlecone przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w 2019 roku wskazuje natomiast na to, że aż 57% Polaków doświadczyło przynajmniej jednej z form przemocy, przy czym na pierwszym

² J. Mellibruda, *Charakterystyka przemocy w rodzinie*,

https://www.niebieskalinia.pl/przewodnik_ustawa/poradnik_-_eksperci_radza/01._Jerzy_Mellibruda.pdf

³ <http://www.niebieskalinia.pl/edukacja/badania-i-raporty/5373-sondaz-na-zlecenie-msw-przemoc-w-rodzinie-wystepowanie-i-czestotliwosc-zglaszania>

miejsu uplasowała się przemoc psychiczna, której doświadczyło 53% ankietowanych, natomiast przemoc fizycznej – 23%⁴.

Niniejszy dokument pn. *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025* został opracowany, aby zwiększyć efektywność wysiłków podejmowanych przez lokalne służby społeczne, zarówno publiczne (np. ośrodek pomocy społecznej) jak i niepubliczne (np. stowarzyszenia), bez względu na stopień ich sformalizowania (instytucje, organizacje społeczne, grupy samopomocowe itp.). Program składa się z dwóch zasadniczych części: diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Kisielice oraz założeń wdrożeniowych, służących rozwiązywaniu problemu przemocy w rodzinie, które łączą interdyscyplinarne procedury, metody i narzędzia stosowane na różnych poziomach: profilaktyki, interwencji, terapii i kompensacji. Nieodzownym ich elementem jest rozwój współpracy pomiędzy podmiotami tworzącymi gminny system pomocy i wsparcia, ponieważ bez współdziałania osób, instytucji i organizacji nie będzie możliwe osiągnięcie efektu synergicznego wzmacniającego cele i oczekiwane rezultaty programu.

⁴ <https://www.niebieskalinia.pl/6599-ponad-polowa-polakow-doswiadczyła-przemocy>

1. Kontekst prawno-programowy przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Istotność problemu przemocy, który silnie negatywnie wpływa na funkcjonowanie osób oraz całych rodzin nim dotkniętych, znajduje swoje odzwierciedlenie w polskim ustawodawstwie. Zadania państwa w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar mają swoje źródło w *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.* W świetle jej art. 18: „Małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej”, natomiast zgodnie z art. 71 ust. 1 „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.” Wyjątkowej ochronie Rzeczypospolitej Polskiej podlegają ponadto prawa dzieci, albowiem „każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją” (art. 72 ust. 1).

Uregulowania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie znajdują się w szeregu ustaw, wśród których należy wymienić w szczególności ustawy:

- z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2019 poz. 1507);
- z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2020 poz. 821);
- z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2019 poz. 2277);
- z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1444);
- z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. 2020 poz. 30);
- z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (t.j. Dz.U. 2020 poz. 523);
- z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1359).

Kluczowym aktem prawnym jest cytowana wcześniej ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Określa ona zadania różnych organów państwa, w tym jednostek samorządu terytorialnego, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także wobec osób ją stosujących. Już preambuła ustawy wskazuje, że „władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności”.

W świetle art. 6 ust. 2 tejże ustawy do zadań własnych gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach nią zagrożonych;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływania na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, zgodnie z art. 9 ww. ustawy, organy administracji rządowej i samorządowej współdziałają z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi. Mogą m.in. zlecać realizację zadań określonych w ustawie z zastosowaniem

trybu przewidzianego w *Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1057).

Zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie gmina realizuje w szczególności poprzez zespoły interdyscyplinarne, powoływane przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. W ich skład wchodzi przede wszystkim przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi; mogą to być również prokuratorzy lub przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania zaplanowane w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a jego zadaniem jest, w świetle art. 9b ustawy, integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, głównie poprzez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Do ich zadań należy przede wszystkim opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych jej wystąpieniem, a także dokumentowanie działań podejmowanych wobec tych rodzin oraz ich efektów.

Istotne w zakresie uregulowań prawnych w obszarze przeciwdziałania przemocy jest określenie w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie procedury „Niebieskie Karty”, w oparciu o którą podejmowane są interwencje w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą, bez konieczności uzyskania zgody tej rodziny (art. 9d). Obejmuje ona ogół czynności, podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Szczegółowe zasady jej stosowania zawiera *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”* (Dz. U. 2011 nr 209 poz. 1245). Zarówno w pracy zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych, jak i samym stosowaniu procedury „Niebieskie Karty”, nieodzownym czynnikiem, wykraczającym poza uwarunkowania ustawowe, jest komunikacja i współpraca międzyinstytucjonalna, służąca sprawnej diagnozie oraz skutecznemu działaniu.

Obok uregulowań prawnych, które wytyczają ramy możliwych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, należy również uwzględnić założenia dokumentów strategicznych i programowych różnych szczebli, wskazujących główne cele i kierunki polityki społecznej w tym obszarze. Rok 2020, w którym opracowywany jest niniejszy Program, to rok końcowy obowiązywania *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020*. Jego cele są jednak na tyle uniwersalne i wykraczają poza wskazany

horyzont czasowy, że warto je przytoczyć w kontekście programowych uwarunkowań przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Główny cel Programu stanowi bowiem „Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce”. Jest on realizowany poprzez cztery cele szczegółowe:

- 1) zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- 3) zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 4) zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Również kluczowy dokument na szczeblu wojewódzkim ma określony horyzont czasowy do 2020 roku, jednak główny cel *Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2015-2020* także można uznać za uniwersalny. W jego świetle należy dążyć do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim poprzez:

- 1) zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy;
- 3) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych, korekcyjnych i edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc;
- 4) podniesienie kompetencji i doskonalenie umiejętności osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 5) wzmacnianie współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim;
- 6) podniesienie wrażliwości społecznej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Problematykę przemocy w rodzinie zawiera również *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kisielice na lata 2016-2023*. Jej główny cel stanowi „Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Kisielice w środowisku rodzinnym, społecznym i zawodowym”, a do kwestii przemocy odnosi się bezpośrednio Priorytet 1. Osoby i rodziny zdolne przezwyciężać trudności życiowe i odpowiadający mu cel szczegółowy 1. „Wzmocnienie mieszkańców w prawidłowym wypełnianiu ról rodzinnych i społecznych oraz przezwyciężaniu trudności życiowych”. W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zaplanowane zostały działania ukierunkowane m.in. na zwiększenie kompetencji rodziców i opiekunów w zakresie opieki i wychowania, a także wzrost dostępności usług wsparcia dla rodzin, zwłaszcza doświadczających dysfunkcji bądź nimi zagrożonych. W ramach Priorytetu 2. Świadoma, odpowiedzialna i zaangażowana społeczność lokalna i celu strategicznego 2. „Kreowanie warunków rozwoju świadomej, odpowiedzialnej i zaangażowanej społeczności lokalnej” uwzględniono m.in. realizację programów edukacyjno-profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych dotyczących przemocy domowej oraz zachowań agresywnych w szkołach, a także działania ukierunkowane na wzmocnienie oddziaływań prewencyjnych.

2. Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Kisielice

W 2019 roku w Gminie Kisielice, według danych Urzędu Miejskiego w Kisielicach, zameldowanych było 6 160 osób, z których 13,29% funkcjonowało w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Wsparciem objęto w tym czasie 285 rodzin, w których przebywało 819 osób. Wśród najczęściej występujących powodów udzielania świadczeń należy wskazać następujące:

- 1) długotrwała lub ciężka choroba (122 rodziny; 267 osób);
- 2) ubóstwo (109 rodzin; 320 osób w rodzinach);
- 3) niepełnosprawność (87 rodzin; 197 osób);
- 4) potrzeba ochrony macierzyństwa (75 rodzin; 370 osób);
- 5) bezrobocie (66 rodzin; 200 osób);
- 6) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (52 rodziny; 183 osoby).

Przemoc w rodzinie, jako powód korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców Gminy Kisielice, występuje sporadycznie i w analizowanym okresie jej skala w statystykach pomocy społecznej malała. W 2019 roku przemoc dotyczyła 2 rodzin, w których funkcjonowało 9 osób, co oznacza, że z tytułu przemocy w rodzinie z pomocy społecznej korzystało jedynie 0,8% wszystkich rodzin objętych wsparciem. W 2018 roku było to 5 rodzin (19 osób), czyli 1,8% rodzin, natomiast w 2017 roku 8 rodzin, w których żyło 30 osób (2,8%).

Tabela 1. Wybrane dane dotyczące pomocy społecznej w Gminie Kisielice w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	499	478	449
Liczba rodzin	290	271	258
- w tym korzystających z pomocy z tytułu przemocy w rodzinie	8	5	2
Liczba osób w rodzinach	846	811	760
- w tym korzystających z pomocy z tytułu przemocy w rodzinie	30	19	9

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH MGOPS.

Niewykluczone jednak, że dane te stanowią odzwierciedlenie specyfiki zjawiska przemocy w rodzinie. Główne powody udzielania świadczeń z pomocy społecznej mogą bowiem stanowić jedynie „wierzchołek góry lodowej”, pod którym kryją się inne dysfunkcje – te, o których trudniej mówić, których osoby nimi dotknięte z różnych powodów nie chcą lub nie mogą ujawnić. Przemoc w rodzinie może współwystępować m.in. z uzależnieniami, bezrobociem, ubóstwem, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych czy niepełnosprawnością.

Istotnych danych na temat zjawiska przemocy w rodzinie dostarczają sprawozdania z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, w tym dotyczące stosowania procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty. W 2017 roku procedurę wszczęto w 19 rodzinach. We wszystkich przypadkach Niebieskie Karty zostały złożone przez Policję. Procedura została zakończona w 22 przypadkach z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. W 2018 roku do Zespołu wpłynęło 9 Niebieskich Kart, wszczętych przez Policję, natomiast procedurę zakończono w 12 przypadkach. W 2019 roku natomiast procedurę rozpoczęto w 16 rodzinach, w tym w 15 przez Policję i w 1 przez MGOPS w Kisielicach, a zakończona została w 7 przypadkach.

W latach 2017-2019 procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto łącznie w 44 rodzinach, przy czym w prawie wszystkich przypadkach stosującym ją podmiotem była Policja, która przekazała Zespołowi 43 Karty. W jednym przypadku procedurę wszczął MGOPS w Kisielicach. W wyniku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy procedura została zakończona w 41 rodzinach.

Tabela 2. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę NK	19	9	16
Liczba NK – Posterunek Policji	19	9	15
Liczba NK – pracownicy socjalni	0	0	1
Liczba NK - oświata	0	0	0
Liczba zakończonych procedur NK z tytułu:			
- ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	22	12	7
- rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	0	0	0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH ZI.

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego w 2019 roku zostało utworzonych 11 grup roboczych, natomiast łącznie funkcjonowało 19 grup, które objęły pomocą 59 osób z 19 rodzin. Wśród tych osób było 20 kobiet, 26 mężczyzn oraz 13 dzieci. W porównaniu do 2017 roku liczba utworzonych grup zmniejszyła się o 4, liczba funkcjonujących grup spadła o 13, natomiast liczba osób objętych ich pomocą zmniejszyła się o 51, tj. o 46,3%.

Tabela 3. Wybrane dane dotyczące funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
Liczba utworzonych grup roboczych	15	9	11
Liczba funkcjonujących grup roboczych	32	18	19
Liczba posiedzeń grup	86	44	58
Liczba osób objętych pomocą grup roboczych	110	50	59
- kobiety	39	16	20
- mężczyźni	38	17	26
- dzieci	33	17	13
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych	32	18	19

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH MGOPS I ZI.

Analizie poddano również dane Posterunku Policji w Kisielicach, dotyczące interwencji domowych. Pozytywne jest to, że w latach 2017-2019 liczba tych interwencji w Gminie Kisielice zmniejszyła się z 31 do 24. W analizowanym okresie zwiększyła się natomiast liczba interwencji, w trakcie których stwierdzono przemoc w rodzinie – z 11 w 2017 roku do 14 w 2019 roku.

W 2019 roku Policja ujawniła 3 sprawców przemocy, 4 przypadki znęcania się nad rodziną (art. 207 § 1 Kodeksu Karnego) oraz 3 osoby pokrzywdzone w wyniku stosowania przemocy. Liczby te również zmniejszyły się w porównaniu do 2017 roku, kiedy ujawniono 7 sprawców, 8 przypadków znęcania się nad rodziną oraz 7 osób pokrzywdzonych. Policja odnotowała, iż

pod wpływem alkoholu w 2019 roku było 2 sprawców przemocy, czyli o 3 mniej niż w 2017 roku. Dane te mogą wskazywać na to, że działania służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w Gminie Kisielice przynoszą skutek w postaci zmniejszania przypadków występowania tej dysfunkcji.

Tabela 4. Wybrane dane dotyczące interwencji domowych oraz przemocy w rodzinie w Gminie Kisielice w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Interwencje domowe policji	31	18	24
Interwencje, w trakcie których stwierdzono przemoc w rodzinie	11	6	14
Osoby pokrzywdzone w wyniku stosowania przemocy	7	2	3
Liczba ujawnionych sprawców przemocy	7	2	3
Sprawcy przemocy pod wpływem alkoholu	5	2	2
Liczba przypadków znęcania się nad rodziną (art. 207 § 1 KK)	8	2	4

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH POSTERUNKU POLICJI W KISIELICACH.

Powyższe informacje mogą wskazywać na przybliżoną skalę zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Kisielice. Należy jednak pamiętać, że dane pochodzące ze sprawozdań instytucji dotyczą rodzin, w których problem ten stwierdzono. Niemniej jednak zagrożeni przemocą w rodzinie teoretycznie są wszyscy mieszkańcy – ze względu na dynamikę ich sytuacji rodzinnej, społecznej czy zawodowej, a także zmienność otoczenia. Należy tu również uwzględnić wyjątkową sytuację, jaka miała miejsce w Polsce w okresie opracowywania niniejszego programu. W marcu 2020 r. został wprowadzony stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii COVID-19, który przyniósł niespotykaną dotąd na taką skalę izolację społeczną. Może ona, w przypadku części rodzin, skutkować pogłębieniem problemów, w tym także pojawieniem się bądź nasileniem przemocy. Dynamiczna sytuacja i niepewność co do jej kształtowania się najbliższym czasie utrudnia prognozowanie, jaka może być skala niekorzystnych zjawisk w rodzinach zamieszkujących gminę. Niemniej służby społeczne muszą być przygotowane na to, że jednym z prawdopodobnych skutków może być zwiększenie problemu przemocy w rodzinie.

3. Zasoby instytucjonalne i organizacyjne systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Kisielice

Gminny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie obejmuje instytucje działające w obszarze usług społecznych, takich jak pomoc społeczna, oświata i wychowanie, ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne.

Są to w szczególności następujące:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kisielicach;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kisielicach;
- Posterunek Policji w Kisielicach;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – NZOZ Przychodnia Kisielice;
- Zespół Szkół w Kisielicach;
- Szkoła Podstawowa w Goryniu;
- Szkoła Podstawowa w Łęgowie.

MGOPS w Kisielicach jest podstawową jednostką organizacyjną Gminy Kisielice w systemie pomocy społecznej. Realizuje on ustawowe zadania gminy w zakresie pracy z osobami i rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej, polegające w szczególności na przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń; pracy socjalnej; analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej; realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych; rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb. W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie pracownicy MGOPS m.in. są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego oraz biorą udział w spotkaniach grup roboczych. MGOPS odgrywa ponadto istotną rolę w procesie diagnozowania zjawiska przemocy w rodzinach, pracy z rodzinami poprzez rolę asystenta rodziny oraz budowania świadomości społecznej w zakresie dysfunkcji rodzin.

Zgodnie z art. 9a ust 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, działania na terenie gminy są podejmowane przede wszystkim w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Kisielice działa na mocy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, uchwały nr V/19/2011 Rady Miejskiej w Kisielicach w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania, a także Zarządzenia Nr 8/2011 Burmistrza Kisielic z dnia 28 marca 2011 roku w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Kisielice. Na dzień 31 grudnia 2019 roku w skład zespołu wchodziło 11 członków, w tym kierownik i czworo pracowników socjalnych MGOPS, przewodnicząca GKRPA, dzielnicowy Posterunku Policji w Kisielicach, pielęgniarka środowiskowa, pedagog Zespołu Szkół w Kisielicach, kurator zawodowy oraz kurator społeczny dla dorosłych.

Pomoc i wsparcie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe oraz przemoc, udzielane są przez GKRPA w Kisielicach, która inicjuje działania w zakresie m.in. zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu; udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej oraz prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. Podejmuje również czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Ważnym zasobem Gminy Kisielice w zakresie przeciwdziałania przemocy jest Punkt Konsultacyjno-Terapeutyczny, finansowany ze środków GKRPA, mieszczący się w siedzibie MGOPS w Kisielicach. W jego ramach dyżuruje psycholog, psychoterapeuta, prawnik, socjoterapeuta oraz logopeda. Specjaliści świadczą bezpłatną pomoc w szczególności osobom i rodzinom doświadczającym przemocy, a także rodzinom, w których żyją osoby nadużywające alkoholu, współzależnione i uzależnione.

Istotnym elementem gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest policja. Funkcjonariusze z Posterunku Policji w Kisielicach w szczególności podejmują działania interwencyjne w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, diagnozują problem przemocy w rodzinie w odniesieniu do działań Policji, współpracują w realizacji planu pomocy opracowanego dla indywidualnego przypadku, monitorują sytuację rodzin dotkniętych przemocą, dokumentują działania podejmowane wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efekty tych działań, realizują działania prewencyjne w środowiskach zagrożonych przemocą.

W zakresie profilaktyki przemocy w rodzinie oraz wczesnej diagnozy tego zjawiska warto również zwrócić uwagę na rolę szkół funkcjonujących w Gminie Kisielice. Realizują one szereg działań edukacyjnych, a także biorą udział w programach i kampaniach społecznych. Uczniowie mogą liczyć na pomoc pedagogów szkolnych i wychowawców, na bieżąco monitorowana jest ich sytuacja szkolna i rodzinna, a w pracy dydaktycznej i wychowawczej uwzględnia się indywidualną sytuację każdego ucznia. Przedstawiciele oświaty mogą również podejmować działania w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”.

W pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych uczestniczy także przedstawiciel służby zdrowia – pielęgniarka środowiskowa, której rola jest szczególnie ważna w profilaktyce i wczesnej diagnozie zjawiska przemocy w rodzinie.

W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie warto również wskazać instytucje powiatowe, których zakres zadań obejmuje kwestie przemocy w rodzinie i które są dostępne dla mieszkańców Gminy Kisielice, przede wszystkim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ławie, będące główną jednostką pomocy społecznej w Powiecie Ławskim. Istotną rolę mogą również odgrywać organizacje pozarządowe, które realizują na terenie Gminy Kisielice i na rzecz jej mieszkańców działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym.

5. Cele, kierunki i oczekiwane rezultaty działań

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 skierowany jest do ofiar przemocy w rodzinie, sprawców przemocy w rodzinie, świadków sytuacji przemocy, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy rodzinie, a także do całej społeczności lokalnej. Wszystkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy domowej, jak i ochronie rodzin nią zagrożonych. Aby efektywnie zapobiegać problemowi oraz zwalczać niepożądane zachowania, konieczne jest wzmacnianie kompleksowości i spójności systemu wsparcia opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, w tym zwłaszcza różnorodnych form profilaktyki oraz dostępu do specjalistów.

Pomimo, iż istnieją pewne czynniki indywidualne (w szczególności uzależnienie od alkoholu), które zwiększają ryzyko stosowania przez niektóre osoby przemocy wobec swoich najbliższych w sposób uporczywy, podlegający sankcji określonej w art. 207 kodeksu karnego dotyczącej przestępstwa znęcania się nad rodziną, to jednak sporadyczne oraz bardziej „subtelne” przejawy zachowań spełniających ustawową definicję przemocy w rodzinie mogą pojawić się w bardzo różnych środowiskach. Z tego względu szczególny nacisk powinien być położony na działania prewencyjne wyprzedzające wystąpienie różnych przejawów niedostosowania społecznego oraz będących ich skutkiem sytuacji kryzysowych. Działania profilaktyczne skupiające się na edukacji społecznej, poradnictwie i samopomocy powinny być adresowane do osób zagrożonych przemocą w rodzinie, a także do ogółu mieszkańców gminy.

Drugi ważny obszar, w ramach którego powinny być realizowane działania Programu, dotyczy interwencji służb społecznych. Szczególnego znaczenia nabiera tu wzmacnianie potencjału osób i instytucji „pierwszego kontaktu” do skutecznego reagowania na sygnały mogące świadczyć o wystąpieniu przemocy w danej rodzinie. Ponadto należy dążyć do zwiększania dostępności oraz jakości oferty w zakresie pomocy i wsparcia dla osób i całych rodzin dotkniętych problemem. Natomiast sankcje karne, towarzyskie czy moralne odnoszące się do sprawców przemocy są niezbędne, jednak nie powinny stanowić głównej formy reagowania państwa i społeczeństwa na problem.

Biorąc pod uwagę powyższe, jak również uwarunkowania prawno-programowe oraz diagnozę problemu wraz z określeniem zasobów gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w Gminie Kisielice, zdefiniowano cel główny oraz cele szczegółowe Programu. Zostaną one osiągnięte w wyniku realizacji zadań, których katalog uporządkowano według trzech kluczowych obszarów, którymi są:

- 1) profilaktyka i edukacja społeczeństwa w zakresie przemocy w rodzinie;
- 2) praca z osobami i rodzinami dotkniętymi lub zagrożonymi problemem przemocy;
- 3) zadania, komunikacja i relacja wewnątrz systemu instytucjonalnego.

Zadania będą realizowane przede wszystkim przez podmioty wskazane w rozdziale 3. niniejszego Programu, w oparciu o wzajemną współpracę organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów, środowisk i osób fizycznych, z poszanowaniem godności osób wobec których będą podejmowane oraz uwzględnieniem szczególnej ochrony dzieci, w tym ich prawa do wychowania w rodzinie.

Cel główny Programu brzmi:

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz wzmocnienie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Kisielice.

Cele szczegółowe Programu są następujące:

- 1) Zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) Wzrost dostępności pomocy i ochrony dla ofiar przemocy w rodzinie oraz efektywności oddziaływań względem sprawców;
- 3) Rozwój potencjału osób, instytucji i innych podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Użyte w celu głównym pojęcie „skuteczność” kładzie nacisk na pożądane efekty działań podejmowanych przez instytucje i organizacje tworzące gminny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Innymi słowy chodzi o to, aby w wyniku realizacji Programu zostały osiągnięte jak najlepsze rezultaty skutkujące poprawą w funkcjonowaniu osób, rodzin i całej społeczności lokalnej, a także usprawnieniami w zakresie działania oraz kooperacji pomiędzy podmiotami instytucjonalnymi. Dzięki integracji ww. zagadnień będzie możliwe osiągnięcie efektu synergicznego, wykraczającego poza działania poszczególnych osób, grup czy organizacji.

Cel szczegółowy 1. Zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	
1.	Inicjowanie lokalnych kampanii oraz udział gminy w ogólnopolskich lub regionalnych kampaniach dotyczących problemów społecznych, w szczególności problemu przemocy w rodzinie.
2.	Realizacja programów edukacyjno-profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, dotyczących przemocy, w tym przemocy w rodzinie oraz zachowań agresywnych w szkołach i wśród rówieśników.
3.	Organizacja różnorodnych form edukacji dla młodzieży, osób spodziewających się dziecka oraz rodziców, dotyczących w szczególności świadomego rodzicielstwa, kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i porozumiewania się bez przemocy.
4.	Edukacja prawna i obywatelska mieszkańców gminy w zakresie przysługujących im praw oraz obowiązków, z uwzględnieniem tematyki przemocy w rodzinie – poprzez uświadamianie prawnych aspektów problemu, budowanie podmiotowości oraz poczucia bezpieczeństwa (zwłaszcza wśród osób starszych, zależnych, a także świadków przemocy w rodzinie).

5.	Bieżąca diagnoza i rozpoznawanie przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny i innych specjalistów, sytuacji rodzin w kierunku identyfikacji i przeciwdziałania ryzyku przemocy.
Cel szczegółowy 2. Wzrost dostępności pomocy i ochrony dla ofiar przemocy w rodzinie oraz efektywności oddziaływań względem sprawców	
1.	Upowszechnianie informacji na temat możliwości uzyskania pomocy przez sprawców i ofiary przemocy w rodzinie, za pośrednictwem np. mediów, materiałów drukowanych oraz spotkań mieszkańców ze specjalistami.
2.	Rozwój dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego i prawnego oraz terapii rodzinnej, m.in. w ramach Punktu Konsultacyjno-Terapeutycznego.
3.	Stosowanie w uzasadnionych przypadkach procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.
4.	Informowanie sprawców o konsekwencjach stosowania przemocy, o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, a także o możliwościach udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie (współpraca z PCPR).
Cel szczegółowy 3. Rozwój potencjału osób, instytucji i innych podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	
1.	Organizacja interdyscyplinarnych spotkań, warsztatów, seminariów i innych form wymiany doświadczeń oraz budowania bądź doskonalenia mechanizmów współpracy i komunikacji pomiędzy instytucjami i osobami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
2.	Zapewnienie specjalistom, zajmującym się problemem przemocy w rodzinie szkoleń, superwizji oraz możliwości konsultowania szczególnie trudnych przypadków, służących w szczególności zwiększeniu ich kompetencji, a także przeciwdziałaniu wypaleniu zawodowemu.
3.	Udział osób zaangażowanych w działania realizowane w ramach Programu w seminariach, konferencjach, wizytach studyjnych i innych formach edukacji dotyczących przemocy w rodzinie, służący zwiększeniu ich wiedzy i kompetencji, zapoznaniu się z dobrymi praktykami oraz wymianie doświadczeń.

Wszystkie działania mają charakter ciągły i będą realizowane w całym okresie obowiązywania Programu, tj. w latach 2021-2025.

Oczekiwane rezultaty podjętych działań to:

- 1) Zwiększenie świadomości i wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy w rodzinie oraz sposobach radzenia sobie z tym problemem;
- 2) Zapobieżenie powstawaniu mechanizmów przemocy domowej w rodzinach doświadczających trudności w funkcjonowaniu;
- 3) Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz dostępności różnorodnych form specjalistycznej pomocy;
- 4) Wzmocnienie oddziaływań interwencyjnych, korekcyjnych i edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc;
- 5) Podniesienie kompetencji pracowników instytucji realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 6) Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Kisielice;
- 7) Usprawnienie procedur w zakresie wymiany informacji oraz współpracy pomiędzy osobami wchodzącymi w skład zespołu interdyscyplinarnego i lokalnymi partnerami.

6. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring oraz ewaluacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie to dwa ważne procesy, które powinny zachodzić równolegle z jego realizacją. Pierwszy z nich pozwala sprawdzać, czy zaplanowane działania są wdrażane w założony sposób, natomiast drugi skupia się na ocenie, czy osiągnięto cele i rezultaty. Regularna weryfikacja stanu realizacji poszczególnych zadań pozwoli uchwycić różnice pomiędzy przyjętym planem a jego faktycznym wykonaniem, przy czym analizowane powinny być informacje o charakterze zarówno ilościowym i jakościowym, w celu odpowiedzi na pytania: „Co, kiedy i jak zostało wykonane?”.

Monitoring Programu powinien być przeprowadzany corocznie przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kisielicach na podstawie danych i informacji, będących w posiadaniu MGOPS, jak również pozyskanych od poszczególnych podmiotów zaangażowanych we wdrażanie Programu. Powinny to być dane roczne z uwzględnieniem ich dostępności na moment przeprowadzania monitoringu. Weryfikacji będą podlegały wskaźniki, zawarte w Karcie monitoringu, stanowiącej załącznik do niniejszego Programu.

Ewaluacja Programu powinna zostać przeprowadzona najpóźniej w ostatnim roku jego realizacji (II połowa 2025 roku), a jej wyniki posłużą zaplanowaniu efektywnych i skutecznych działań w następnej perspektywie czasowej. W procesie całościowej oceny Programu możliwe jest wykorzystanie pytań ewaluacyjnych, np.:

- w jakim stopniu zakładane cele zostały osiągnięte?
- czy program przyczynił się do rozwiązania lub zminimalizowania zdiagnozowanych problemów?
- jakie były sukcesy, a jakie przeszkody napotkało wdrażanie programu?
- czy podobne efekty można było osiągnąć przy wykorzystaniu innych instrumentów?
- czy podobne efekty można było osiągnąć przy wykorzystaniu niższych nakładów finansowych?
- czy zrealizowane w ramach programu inicjatywy pobudziły kolejne przedsięwzięcia?
- czy osiągnięte efekty nie zostały uzyskane kosztem pogorszenia sytuacji osób i instytucji nie objętych programem?

Wnioski oraz rekomendacje wypracowane w toku monitoringu i ewaluacji wspomogą zarządzanie informacjami oraz proces decyzyjny, ułatwiając znajdowanie rozwiązań w sytuacjach problemowych.

7. Źródła finansowania

Działania zaplanowane do realizacji w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025* będą finansowane przede wszystkim z budżetu samorządu gminnego w zakresie działań realizowanych przez jednostki organizacyjne i pomocnicze (MGOPS, GKRPA, szkoły) w ramach swoich statutowych zadań. Środki na realizację zadań będą pochodzić również z budżetu państwa. Część z nich trzeba będzie pozyskać startując w konkursach, ponieważ w tej kategorii mieszczą się programy rządowe oraz programy ministerstw. Wśród głównych programów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie można wskazać programy takie jak: *Program Ośłonowy Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie* czy *Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej*.

Uzupełnienie mogą stanowić środki z Funduszy Europejskich, służące włączeniu społecznemu osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, rozwojowi aktywności dzieci i młodzieży, a także zwiększeniu kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców. Ważne będą także środki prywatne pochodzące z fundacji, zakładanych przez firmy, instytucji finansowe lub osoby prywatne; pieniądze od sponsorów, środki z 1% dla organizacji pożytku publicznego, darowizny, zbiórki publiczne i inne. Ta grupa źródeł jest dostępna przede wszystkim dla organizacji pozarządowych. Ale również wymienione wcześniej źródła środków na realizację zadań zaplanowanych w Programie nie muszą być pozyskiwane wyłącznie przez samorząd gminy. W zależności od specyfiki danego programu pomocowego bądź funduszu, realizatorami projektu mogą być podmioty ekonomii społecznej.

KARTA MONITORINGU
Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony
Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025

..... ROK

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość
I.	1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu przemocy w rodzinie 2. Liczba osób w rodzinach	
II.	1. Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” 2. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w ciągu roku 3. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” - w tym z tytułu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	
III.	1. Liczba utworzonych grup roboczych 2. Liczba osób objętych pomocą grup roboczych, w tym: - liczba kobiet - liczba mężczyzn - liczba dzieci	
IV.	1. Liczba interwencji domowych policji 2. Liczba interwencji, w trakcie których stwierdzono przemoc w rodzinie 3. Liczba ujawnionych sprawców przemocy 4. Liczba przypadków znęcania się nad rodziną	
V.	1. Liczba osób, którym udzielono pomocy w ramach Punktu Konsultacyjno-Terapeutycznego, w tym: - liczba osób, którym udzielono porady psychologicznej - liczba osób, którym udzielono porady prawnej - liczba osób, którym udzielono porady terapeutycznej - liczba osób biorących udział w zajęciach logopedycznych - liczba osób biorących udział w zajęciach socjoterapeutycznych	
VI.	1. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego 2. Liczba spotkań grup roboczych	
VII.	Liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego, którzy wzięli udział w szkoleniach, warsztatach, konferencjach, wizytach studyjnych i innych formach edukacji i wymiany doświadczeń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	

Opracował.....

Zatwierdził